FA 10-26 inflatie

sparen & beleggen

Bescherm uzelf tegen inflatie!

Welke invloed heeft inflatie op uw persoonlijke financiën? En hoe kunt u er het best mee omgaan? Een expert geeft zijn visie.

Tekst: Leon Batenburg

Doet u ook mee met die spaaracties in de supermarkt waarbij u bij elk tientje aan boodschappen een spaarzegel cadeau krijgt? Vast, want u bent waarschijnlijk Nederlander en Nederlanders zijn dol op sparen, zeker als dat in de vorm van een 'gratis' actie is. Die zijn namelijk leuk, want voor elke volle kaart krijg je een kaartje voor het theater, een wijnglas of een doos met boodschappen waar je weliswaar zelf niet per se voor gekozen had, maar ach, het is toch gratis...
Stel nu dat u morgen met zo'n volle spaarkaart naar de supermarkt gaat en daar op een poster leest dat de actie is gewijzigd. Vanaf nu heeft u niet één maar twee volle spaarkaarten nodig om uw cadeau in ontvangst te kunnen nemen. De supermarkt zal het niet snel doen bij een kortlopende actie, maar bij de introductie van de Air Miles, een jaar of twintig geleden, had je na een paar maanden ineens fors meer mijlen nodig voor dezelfde vliegreis. Dit is dus een vorm van inflatie.

Golf
Inflatie zie je normaal gesproken over een langere termijn ontstaan. Stel, u spaart voor een vakantiehuisje op de Veluwe. Of om uw pensioen levenslang aan te vullen. U wilt dan vooraf zo goed mogelijk kunnen inschatten hoeveel u over twintig jaar bij elkaar gespaard moet hebben om het vakantiehuisje te kunnen kopen of uw pensioen levenslang aan te vullen. Het heeft dan weinig zin om naar de huidige prijs te kijken. Door de inflatie kan uw spaardoel over twintig jaar zomaar twee 'spaarkaarten' kosten in plaats van één. Of misschien wel drie.
Om wat beter een gevoel te kunnen krijgen bij het effect van inflatie, heb ik eens opgezocht wat een nieuwe Volkswagen Golf kostte bij de introductie in 1974. Voor nog geen 16.000 gulden — zo'n 7.200 euro — was u de trotse eigenaar van deze vierwieler. Even googelen en je weet dat vandaag de dag het nog steeds populaire model van Volkswagen vanaf 20.590 euro verkrijgbaar is. Natuurlijk is het koekblik van toen niet helemaal vergelijkbaar met de auto van nu — neem alleen al de airbags en de grote hoeveelheid al dan niet gemanipuleerde elektronica voor het motormanagement —, maar illustratief is het wel: 'dezelfde' Volkswagen Golf is in 41 jaar tijd ((20.590 – 7.200) ÷ 7.200) x 100 = 186 procent duurder geworden. Dat klinkt als een hele hoop, maar per saldo is dat een prijsstijging van gemiddeld 2,6 procent per jaar.

CPI
Inflatie is er de oorzaak van dat u met uw guldens van 41 jaar geleden ter waarde van 7.200 euro niet meer dezelfde zou kunnen kopen. En zelfs dat u met uw euro van dit jaar niet eens volgend jaar hetzelfde kunt kopen. Door de inflatie — die de laatste jaren gemiddeld rond de 2 procent ligt — is de koopkracht van uw euro volgend jaar gedaald.
Hoeveel u volgend jaar precies tekort komt, hangt onder andere af van wat u met die euro wilt doen. De inflatie van een bruin brood is bijvoorbeeld anders dan de inflatie van vliegvakanties naar de Canarische Eilanden. En die van sieraden anders dan die van energie. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) berekent elke maand de hoogte van verschillende soorten inflatie in Nederland. Deze verschillende soorten inflatie worden gewogen en samengevoegd tot één

gemiddelde prijsstijging, die wordt weergegeven door het Consumenten Prijs Index-cijfer (CPI) en is gebaseerd op de volgende uitgaven:

voor de woning	28%
voor voeding	24%
voor ontspanning	17%
voor verzorging	9%
overige	22%
totaal	**100%**

Voor elke categorie worden de prijsverschillen van vele producten gebruikt om tot de inflatie van bijvoorbeeld één categorie te komen. Voor voeding wordt bijvoorbeeld niet alleen gekeken naar de prijsstijging van aardappelen, maar ook die van koffie, brood en vele andere voedingsmiddelen. Het CBS heeft door de jaren heen een schat aan informatie verzameld. Zo is bijvoorbeeld de gemiddelde prijs van voedingsmiddelen vanaf 1800 (!) terug te vinden op de site van het CBS. Sinds 1963 wordt door het CBS ook de inflatie bijgehouden (zie de grafiek op p.28).

Gevolgen
Door inflatie daalt uw koopkracht. Als uw salaris geen gelijke tred houdt met de inflatie en uw uitgaven wel, dan zult u een groter gedeelte van het inkomen nodig hebben om de vaste lasten te kunnen betalen. Voor bijvoorbeeld hobby's of om te sparen blijft dan een kleiner deel van het inkomen over. Is de inflatie hoog en vertoont ze een grillig patroon, dan is de kans groot dat uw koopkracht daalt doordat uw inkomen onvoldoende stijgt om de inflatie bij te houden. Banken zullen dan terughoudend zijn om leningen te verstrekken. Bij een stabiele inflatie is de kans groter dat de lonen gelijke tred houden met de inflatie, waardoor banken eerder bereid zijn geld te lenen. Je kunt dan profiteren van de inflatie: met het verstrijken van de tijd neemt het af te lossen bedrag in koopkracht uitgedrukt af, evenals de te betalen rente als percentage van het inkomen.
Maar wat als uw inkomen bestaat uit gelijkblijvende lijfrente-uitkeringen en u in een huurappartement woont? Uw inkomen stijgt niet terwijl de huur jaarlijks mag worden verhoogd met de inflatiecorrectie. Uw koopkracht daalt dan in de loop der jaren omdat steeds meer inkomen naar uw huisbaas gaat. Dat proces verloopt sluipenderwijs. Na een jaar met 2 procent inflatie is de koopkracht van 100 euro gedaald tot 98,04 euro en dat lijkt nog te overzien. Maar na tien jaar inflatie van 2 procent per jaar, is de koopkracht van uw 100 euro's gereduceerd tot 82,03 euro. En na 20 jaar zijn er nog maar 67,30 'oude' euro's over. De gevolgen van inflatie zijn dus vooral te merken op de lange termijn.
Inflatie maakt uw dromen dus een stuk duurder, zeker als ze nog ver in de toekomst liggen. Wilt u over twintig jaar die vakantiebungalow kopen of uw inkomen levenslang aanvullen, dan moet u er dus nu al voor zorgen dat u voldoende spaart om de inflatie te compenseren. Gelukkig helpt de factor tijd ook om meer rendement te maken op het geld dat u opzij zet!

Deflatie
De koopkracht van uw geld daalt niet altijd. In 1987 was in Nederland bijvoorbeeld sprake van 0,5 procent *de*flatie en Japan kende dit verschijnsel in elf van de afgelopen vijftien jaren. In tijden van deflatie dalen de gemiddelde prijzen en stijgt de koopkracht van het geld. Het wordt dus voor consumenten interessanter om aankopen uit te stellen. Ze wachten gewoon nog even om later voor een lager bedrag hetzelfde te kunnen aanschaffen. Voor ondernemers betekent deflatie dus dalende verkopen, wat voor de overheid minder inkomsten uit onder meer BTW betekent, waardoor minder kan worden geïnvesteerd, waardoor minder werk beschikbaar komt, enzovoorts enzovoorts. Deflatie kan

leiden tot een stevige negatieve spiraal en wordt algemeen gezien als zeer schadelijk voor de economie. Dat is dan ook de reden dat overheden en centrale banken er zo'n hartgrondige hekel aan hebben.

Bescherming
Op sommige directe gevolgen van de inflatie heeft u zelf geen invloed. Denk daarbij aan de pensioenen en inkomens van ambtenaren, die in de afgelopen crisisjaren niet zijn gecorrigeerd voor de inflatie. Verzekeraars bieden bij lijfrentes de mogelijkheid om de uitkeringen te indexeren, maar het blijft een sigaar uit eigen doos. Bovendien zijn de uitkeringen van verzekeraars zonder indexatie in de praktijk nog steeds aanzienlijk lager dan de uitkeringen bij banksparen waar indexatie (nog) niet mogelijk is, dus laat dat nooit een argument zijn.
De inflatiecorrectie voor uw spaardoel zal dus vooral uit het eigen spaargeld moeten komen. De inflatiedoelstelling van de ECB van 2 procent kan goed als indicatie dienen voor de toekomstige inflatie. Als u deze corrigeert voor het resultaat van uw 'persoonlijke inflatiecalculator', dan maakt u de grootste kans op behoud van koopkracht. Als de werkelijke inflatie fors afwijkt, weet u in ieder geval dat Europa een poging zal doen om de inflatie richting die 2 procent te sturen. Indien uw persoonlijke inflatie een procent lager of hoger uitpakt dan de gemiddelde inflatie, dan kunt u de indexatie hierop aanpassen.

Wat kost indexatie?
Stel dat u over vijftien jaar het pensioen met 500 euro per maand wilt aanvullen. Om dit gedurende twintig jaar te kunnen doen, is ongeveer een ton nodig. Die gewenste aanvulling van 500 euro is gebaseerd op wat u er vandaag mee kunt kopen. Bij een gemiddelde inflatie van 2 procent per jaar, zal de aanvulling over vijftien jaar niet 500 euro, maar ($500 \times 1{,}02^{15} =$) 673 euro moeten bedragen, ofwel zo'n ((673 – 500) ÷ 500) x 100 = 35 procent méér. De aanvulling, in euro's van over vijftien jaar, moet 35 procent hoger worden om er hetzelfde mee te kunnen kopen als nu met 500 euro. Het voor uw plannen benodigde spaarkapitaal is dus net gestegen van een ton naar 135.000 euro. En daar stopt het niet. Ik zal u de berekening besparen, maar omdat de uitkeringen gedurende die twintig jaar ook moeten worden geïndexeerd, is nog eens 22 procent extra kapitaal nodig. Om een ton aan huidige koopkracht te hebben, heeft u dus maar liefst 165.000 euro nodig!

Onroerend goed en grondstoffen
Door te beleggen kunt u de inflatie afdekken. Om te beginnen blijft u met aandelen — in beginsel — de inflatie de baas. Het is dan wel zaak om goed gespreid te beleggen, bijvoorbeeld in een wereldwijde index.
Onroerendgoedbeleggingen en grondstoffen worden vaak bestempeld als inflatiebestendige investeringen. Dit behoeft enige nuancering. De koop- en huurprijzen van onroerend goed en de grondstoffenprijzen stijgen inderdaad doorgaans mee met de inflatie, behalve de laatste jaren. De prijs van onroerend goed is fors gedaald. Door de grote leegstand bleken huurders een uitstekende onderhandelingspositie te hebben gekregen. Nieuwe huurcontracten werden met forse korting verstrekt, waardoor ook de huurinkomsten de laatste tijd niet waardevast bleken te zijn. De verhuurmarkt was overigens heel divers. Op sommige plaatsen was weinig van de crisis te merken, elders des te meer. Hoe dan ook, wie belegde in onroerend goed heeft tijdens de crisis de inflatie waarschijnlijk niet goedgemaakt.
En de crisis maakte meer slachtoffers, want ook de grondstoffenprijzen kenden de afgelopen tijd een grillig verloop. Met het afnemen van de wereldwijde vraag — het was niet alleen crisis in West-Europa — daalden de prijzen hier en daar fors. Zelfs goud — voor beleggers vaak een rots in de branding — wist de enorme prijsstijging die het edelmetaal sinds 2008 doormaakte niet vast te houden.

Beleggen met correctie
Wilt u minder risico, dan zijn er obligaties met een inflatiecorrectie, de zogenaamde 'inflation-linked' of 'inflation-indexed' obligaties. Waar normale obligaties jaarlijks een vaste rente geven op de hoofdsom en op einddatum de hoofdsom aflossen, keren de obligaties met inflatiecorrectie elk jaar een rente uit over de voor inflatie gecorrigeerde hoofdsom en lossen ze aan het eind van de looptijd ook de voor inflatie gecorrigeerde hoofdsom af.
Door de Duitse, Franse en Italiaanse overheid zijn dit soort obligaties uitgegeven, in euro's dus u loopt geen valutarisico. De inflatiecorrectie van deze obligaties is gekoppeld hetzij aan de Europese inflatie hetzij aan de lokale inflatie van het uitgevende land. Een koppeling aan de Europese inflatie heeft in de regel de voorkeur: bedroeg in 2014 de inflatie in Nederland 0,7 procent, in Griekenland was sprake van een deflatie van 2,6 procent. Ook de VS en Groot-Brittannië hebben *inflation-linked bonds* uitgegeven, maar hierop loopt u een valutarisico omdat ze niet in euro's zijn uitgegeven. Bovendien gaat het bij deze obligaties om een Amerikaanse en Engelse inflatiecorrectie die kan afwijken van de Europese.
De keuze voor deze inflatievaste obligaties is een keuze voor zekerheid, voor minder risico. En zoals bekend gaan risico en rendement hand in hand. Het lagere risico gaat gepaard met — in eerste instantie — een lagere effectieve rente dan die van vergelijkbare reguliere obligaties. Een reguliere Duitse staatsobligatie met een resterende looptijd van tien jaar levert bijvoorbeeld (ten tijde van dit schrijven) een effectief rendement op van 0,50 procent. Een vergelijkbare inflation-linked obligatie levert een effectief rendement op van min 0,50 procent. Het verschil tussen het rendement op beide obligaties is de verwachte jaarlijkse inflatie gedurende de looptijd. Bij een gemiddelde inflatiecorrectie van 1 procent in de komende tien jaar, is het effectieve rendement van beide obligaties gelijk (-0,5% + 1% = 0,5%). Kennelijk verwacht de markt dat de inflatie de komende tien jaar 1 procent per jaar zal bedragen. Is de inflatiecorrectie over het komende decennium echter hoger, dan bent u met de inflation-linked obligatie beter uit dan met de gewone staatsobligatie. Komt de werkelijke inflatie lager uit dan 1 procent, dan levert de gewone obligatie een hoger rendement op. Een investering in een inflation-linked obligatie is dan ook met name interessant als u de komende tien jaar een waardevast inkomen uit uw beleggingen wilt ontvangen. U kunt het ook anders bekijken: als de inflatie de komende tien jaar laag blijft, mist u met de inflatievaste obligatie misschien een stukje rendement, maar geen koopkracht. Stijgt de inflatie, dan bent u tegen dat risico goed ingedekt.

CONCLUSIE

Door inflatie zijn spaardoelen duurder dan ze lijken. U moet dus méér sparen om uw doelen te verwezenlijken dan u in eerste instantie zou denken. Hoeveel u extra nodig heeft, is sterk afhankelijk van de factor tijd en de vraag in hoeverre het bedrag van uw spaardoel wijzigt door de invloed van inflatie. Een indicatie van uw persoonlijke inflatie kunt u berekenen op de site van het CBS (www.cbs.nl, zoeken op 'inflatiecalculator'). Met de uitkomst kunt u een inschatting maken van uw persoonlijke inflatie voor de toekomst. De extra kosten zullen in veel gevallen uit het spaargeld moeten worden betaald. Een alternatief is beleggen in inflation-linked obligaties. Ook deze methode is niet perfect, omdat deze obligaties de Europese inflatie compenseren en niet uw persoonlijke inflatie. De inflatiecorrectie betekent niet dat u een hoger rendement behaalt dan zonder inflatiecorrectie, wel voorkomt u uitholling van uw koopkracht. Bovendien dekt u zich in tegen een van de meest ongrijpbare risico's die beleggers lopen.

mr L. Batenburg FFP is financieel planner bij Capital Consult & Coaching (www.capitalconsult.nl)

Inflatie Nederland sinds 1963

Als uw uitgaven toevallig overeen komen met het 'gemiddelde' uitgavenpatroon in Nederland, dan weet u aan de hand van het gepubliceerde CPI exact met hoeveel procent uw uitgaven duurder zijn geworden. Geeft u geen geld uit aan bijvoorbeeld tabak, benzine of boeken, dan kunt u op de site van het CBS met de 'persoonlijke inflatiecalculator' berekenen hoe hoog uw persoonlijke inflatie in het verleden is geweest. Net als voor beleggingsrendementen uit het verleden biedt ook de inflatie van het verleden geen garantie voor de toekomst. Wel helpt het om een persoonlijke inschatting te maken of de specifiek voor u geldende inflatie erg afwijkt van de algemene. U kunt dan een voorzichtige inschatting voor de toekomst maken en daar rekening mee houden in uw spaar- en uitgavenpatroon.

In onderstaande grafiek is goed te zien dat de inflatie tussen 1963 en 1993 veel meer fluctueerde dan in de jaren daarna. In een periode van 12 jaar nam de inflatie af van 10,2% in 1975 tot een lichte deflatie (van 0,5%) in 1987. Sinds 2003 is in Nederland de inflatie niet hoger geweest dan 2,5%. De Europese Centrale bank probeert in de gehele eurozone een stabiele inflatie van 2% te realiseren. Veel deskundigen vragen zich af of dat nog een realistische doelstelling is, maar ze werd onlangs nog door de ECB bevestigd.

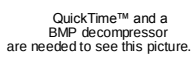

bron: CBS